

A magánbiztonság helyzete, lehetőségei 2012-ben

**FIALKA GYÖRGY ELŐADÁSA
MBVE XIII. KONFERENCIA
– EGRSZALÓK 2012. MÁRCIUS 21.**

A biztonság értelmezésének kiterjesztése

Egy létesítmény, rendezvény, vagy gazdasági termelési folyamat és a környezet biztonságának megteremtése, összetett soktényezős

mátrixalakzattal jellemezhető.

A meghatározó feladat nyilván a résztvevő szereplők védelme köré csoportosul, de emellett a végzendő tevékenység biztonságos és ciklikus lezajlása is lényeges, fontos kérdés, hiszen különben haszontalanná válna a teljes folyamat. A biztonsági tevékenység szintjét, külső és belső kockázati elemek egyaránt befolyásolják, motiválják, melyek kockázatarányos gátlása, vagy kizárása, záloga a sikeres biztonsági, védelmi munkának.

Nincs értelme személy-, munka-, tűz-, környezet-, energia-, hálózat-, adat-, információ-biztonságról külön-külön beszélnünk. Egységes biztonsági kockázati felületről kezelve ezeket, a hatékonysági és egyben gazdaságossági mutatóink a legjobbakká válhatnak.

Érezhető hasonlóságot láthatunk a magán és a civil biztonság feladatkörét elemezve. A civil biztonsági tevékenységet végző, állami szektorba tartozó biztonsági vezetők bevonása a biztonsági szakma feladatainak, tudományának megfogalmazásába, az MBVE keretein belül megkezdődött.

A hatékonyság további fokozásának érdekében a magánbiztonság védelmi stratégiáját formáló felelős társadalmi testületek együttműködése, egységes fellépése tudat és piacformáló felelős tevékenysége, a magánbiztonsági ágazat jövőjét irányító erő.

A megelőzés lehetőségeinek további új forrásait kutatva nyilvánvalónak látszik, hogy a magán és a közbiztonság védelmi felületeit, a lehetséges szintig, közelíteni kell egymáshoz.

Ezek adat-, és tapasztalatcsere, tevékenység és folyamatoktatás, a legjobb tapasztalatok átadása, a bűnelkövetési módok, és azok gyakoriságának elemzésén keresztül bármilyen előrejelző, biztonságfokozó lehetőség kihasználásán alapulhatnak.

■ A paradigmaváltás kezdetének éve

Az európai regresszió hatására a gazdasági folyamatok átstrukturálódása mellett, felgyorsultak a bűncselekményi folyamatok is. A bűnözési intelligencia, az elkövetések erőszak-szintje, és a végrehajtások gyakoriságának száma látványosan emelkedett. A védekezés technikai színvonala, a jelenlegi magas fejlettsége mellett sem alkalmas, ezek teljes mértékű visszaszorítására. Szükséges tehát a védelmi koncepció terén is paradigmaváltást végrehajtani.

Jelenlegi koncepcióink döntően a korlátozás, és a dokumentálás magas szintű eszközrendszerének széles körű, integrált alkalmazására alapoznak. Nyilvánvaló, hogy kialakulásának

alapja a törvényesség és a nagyfokú személybiztonság figyelembevétele volt. A gondolati váltás e tekintetben, a bűncselekmény folyamatába történő beavatkozás nagy biztonságú eszközeinek kifejlesztési igényében és az új eszközök megjelenésében mutatkozik. Hogy ezeket alkalmazhassuk, elsősorban persze a nagy biztonságú intelligens érzékelő, értékelő eszközök kifejlesztésére volt szükség. Ezek kölcsönös egymáshatása, további fejlődésük iránya, nyitott, nagy kihívás továbbra is a tudományos kutatók számára.

Az új vagyonvédelmi törvény többek között lehetőséget nyújt a szakma tisztulásának, a fekete és szürke gazdasági tényezők kiszorításának folytatására.

Mivel az utóbbi felmérések szerint, a vagyonőri szakmában volt a legmagasabb, a fekete-gazdaság jelenléte, ezért ez a tisztulás a szakma megbecsültségének csak javára válhat. Nyilván egy szakma valódi értékét annak szükségessége és az eredményessége jellemzi egyértelműen. E tevékenység elismertsége, a megbecsülésben és a megfizetésben mutatkozik meg látványosan, de valójában ez is egy többtényezős egyenlettel jellemezhető élethűen. **Ha** az egységesített, jól kontrollált, ciklikusan frissített tárgyi tudás egyértelműen jellemzi majd a biztonsági tevékenység végzőit, **ha** a feketegazdaság kiszorul sorai közül, **ha** a minőségi paraméterek értékei egységesen jellemzővé válnak a szolgáltatás szintjére, akkor az elvárt szakmai elismertségnek is be kell következnie.

Rendkívül sokat számít egy szakma fejlődésében tudományos bázisa kialakulása, oktatása intézményi rendszerének megteremtése. Csak akkor beszélhetünk egy szakma tudományos alapjainak meglétéről, ha képzését intézményi szinten végzik. Több egyetem és főiskola foglalkozik a magánbiztonság fő szakterületeinek felsőfokú képzésével, így az egységes képzési elvek, és tudományos bázisának kialakulása már korántsem utópia.

■ A kockázatarányosság igénye

A biztonsági feladatok tervezésekor törekszünk a teljes körű védelem létrehozására, bár tudjuk hogy a gyakorlatban ennek elérése szinte lehetetlen.

Ennek mélyebb okai között a következőket érdemes figyelemmel követni.

► Elsődlegesen, a valós kockázati elemek teljes vertikumának megismerése lehetetlen, mivel egyes bekövetkezések meglehetősen véletlenszerűek, és időnként egymással is ok-okozati összefüggésben vannak. Komplex, ösz-

szefelt kockázatomátrix-modell alkalmazásával közelíthetjük legjobban, a valóságos folyamatrendszerrel.

► Másodsor, hogy a megismert kockázatok teljes biztonsági lefedése költségoldalról kivitelezhetetlen, ezért a kockázatelemzés függvényeit alkalmazva, a **kockázatarányos** megoldásokat tartjuk az ideális lehetőségnek, az adott kockázati elem bekövetkezése lehetőségének bizonyos hányadát bevállalva.

► A harmadik lényeges elem a humántényezők kockázata. Ennek minimalizálása az automatizmusok, az intelligens értékelőszoftverek bevezetésével valamint kontroll intézkedések működtetésével elérhető.

A kockázatarányos kikerülhetetlen kontrollok fölé, az első és másodsorú vezetői ellenőrzéseket beillesztve, valódi ideális kockázatkezeléssel tudjuk biztonsági rendszereinket üzemeltetni.

Nyilvánvaló, hogy statikus állapotot kialakítani szinte soha nem tudunk, mert a folyamatok, és végrehajtási környezetük dinamikus egyensúlyban vannak egymással, bármelyik minimális változása is a kockázatelemzési paraméterek változását vonja maga után. Az korszerű, folyamatos védelmi tevékenységnek, ezeket azonnal követnie kell!

Mindenképpen külön beszélnünk kell még a belső biztonsági kérdésekről is. Felgyorsult gazdasági világunk folyamatos változása és átalakítása, az alkalmazottai kört erodálta, megbízhatóságukkal kapcsolatos megfeleléségi problémákat vet fel, szakmai és erkölcsi téren egyaránt. Az ilyen problémák kialakulásának döntő többsége a közvetlen végrehajtási környezetben érzékelhető és ott meg is akadályozható. Ezért különösen jelentős a biztonsági szemléletmód kiterjesztése, és az automatikusan működtetett kikerülhetetlen kontrollok alkalmazása. A kontrollfolyamatok bevezetése, fenntartása, és szükség szerinti frissítése, vezetői feladat és felelősség. Ennek többlépcsős ellenőrzése, hatékonyságának rendszeres értékelése a zálog, a biztonság humánoldali minőségének megfelelő magas szintjéhez.

A biztonsági szolgáltatások minőségének megítélése körül gyakran alakulnak ki értelmezési viták. Ennek megelőzésére, minőség-ellenőrző rendszerek kidolgozása, bevezetése a legegyszerűbb megoldás, hiszen e feltételek megállapítása, jogszerű rögzítése már az alapszerződés szintjén megoldható. Hosszabb távon a minőségbiztosító rendszerek egyszerűsítése, kiterjesztése, és kötelező alkalmazása megeremítheti, az egységesen értelmezett szolgáltatási szinteket.

A biztonságtechnikai eszközök alkalmasak arra, hogy az egyéb humán szolgáltatásokkal összerendelve, kikerülhetetlen ellenőrzési pontként működjenek, kikényszerítve az előírt kontrollok végrehajtását. Ez jótékonyan segítheti a folyamatbiztonság fenntartását, mivel a folyamatok végrehajtásának gyorsítási megoldásai között, gyakran fordul elő a kontrollok rövidítése, vagy akár a biztonsági elemek kihagyása. A körültekintően, és a lehető legegyszerűbben megtervezett technikai kontroll segíti a folyamatot, annak működésbiztonsága fenntartása mellett.

■ A védelem technikai paradigmaváltása

A biztonságtechnika eszközszerkezetébe tehát meg kell jelenni a bűncselekmény folyamatába történő beavatkozást elősegítő, elvégző eszközöknek. Ennek előfeltétele olyan nagy megbízhatóságú érzékelő, értékelő eszközök bevezetése, amelyek, az elkövetési szándék előjeleiről csalthatatlan módon, nagy gyorsasággal jelzést képesek leadni. Az elkövetési szándék jelei viselkedés formában, elkövetésre alkalmas eszköz rejtett hordozásában, vagy az elkövetés előkészületére jellemző biológiai paraméterek megjelenésében testesülnek meg.

Az elkövetési szándéokra jellemző magatartásforma kimutatására, a digitális videotechnika alkalmazásával, intelligens szoftvereket fejlesztettek és fejlesztenek jelen pillanatban is, a deviáns viselkedés jellemzőire építve, hazai és külföldi kutatócsoportok egyaránt. Ígéretesek eredményeik azokon a területeken, ahol az elvárható, és jellemző viselkedésforma jól körülhatárolható módon leírható (pl.: repülőtéren, bank).

Az elkövetésre alkalmas eszköz rejtett hordozásának kimutatási korlátai az érzékelés eszközeinek méretében, vagy az érzékelés sebességében keresendők (pl.: fegyver, bomba). Itt az érzékelendő paraméter a fegyver anyaga, alakja, vagy a robbanószer vegyi összetétele. A fegyverre jellemző alakérzékelés átvilágítással lehetséges, mely egy sugárzás-kibocsátó és egy sugárzásérzékelő eszközpár működésével jöhet létre. Ez méretében, elhelyezése bonyolultságában, és egészségügyi ártalom okozása miatt támaszt akadályokat a hétköznapi életben történő rendszeres alkalmazás terén. Az átvilágítási módszer alkalmazásában új lehetőséget tud nyújtani az emberi test, mint infra sugárforrás alkalmazása. Ha e forrás felhasználásával, megbízhatóan kimutatható digitális infrakamerás érzéke-

léssel az elkövetésre alkalmas eszköz, a fegyver jelenléte, akkor ez új perspektívát nyit az érzékelés tekintetében. Nyilván ez egészségre ártalmas kockázati elemeket nem tartalmaz, és ha kellő sebességgel, nagy megbízhatósággal alkalmazható, akkor a beavatkozás-vezérlés új eszközeként használhatnánk. Itt a beavatkozás lehetséges módja például egy zsilipajtó azonnali bezárása lehet.

Kissé kockázatosabb megoldás, de célszerűség szempontjából szintén kiváló eszköz a füstágyú. Ez a rendszer közvetlen a támadásjelző rendszerre kötve, annak aktivizálásával indul. Néhány másodperc múlva teljességgel betakarja a pénztárt, az általa kibocsátott, egészségre ártalmatlan, sűrű fehér átláthatatlan füst, ami ellehetetleníti a rablás elkövetését. A jól kivitelezett telepítés esetén a támadót, az irányított füst a helyszínről kiszorítja. A biológiai paraméterek rabláselőjelzés csoportjába tartoznak, az izgalom okán megváltozó paraméterek, például a pulzus, vérnyomás, adrenalin szint, hangszín, izzadság mennyiségi változása, pupillaszűkület, látótérszűkület stb.

Ezek az emberi test rablás előkészületkor kialakuló megváltozásai, összefüggései, létezésük bizonyított, és közvetlenül mérhetőek is, de köznapi életben alkalmazható, megbízható értékelő eszközei még nem állnak rendelkezésre, bár a kutatások e témakörben is ígéretes úton haladnak.

Az élőerős őrzés tekintetében is, paradigmaváltásra van szükség. A klasszikus biztonsági szerep nem elégíti már ki sok esetben, az elvárt szolgáltatási igényeket. Kiszámítható, ezért több esetben hatástalanítható a biztonsági őri védelmi szerepkörében, ezzel a rablótámadás végrehajthatóvá válik. Több koncepció fut teszt üzem módban, mely a mobilitásról az élőerő teljes kiiktatásáig, keresi az ideális új megoldást.

A másik megoldásra váró probléma a fegyvertípus váltás. Jelenleg alkalmazott fegyvereink az élet kioltására alkalmasak, és nem megfelelő használatuk vétnél személyekben is kárt okozhat. A világon már több helyen kísérleteznek, és alkalmaznak nem halálos hatású fegyvereket, TASER-eket. Ezek bevezetése, alkalmazása, teljes gondolkodásmód-változást okozna a biztonsági területeken.

Nyilván a paradigmaváltás útján, az ideig fel sorolt változtatások megjelenése további lehetőségeket inicializál, melyek a biztonsági munka végzésében új utakat nyitnak. Remélem egyesületünk lehet egyik élővása az új út kialakításának. ■